

УДК 069.1(477)

Плешакова Лілія,

Завідувач відділу наукового обліку
музейного зібрання

Pleshakova.lilia.18@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2168-8951>

Національний музей народної архітектури
та побуту України

с. Пирогів, м. Київ, 03026

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3567-2018-44-112-120>

Pleshakova Liliya,

the Head of the scientific accounting
department of museum collection

Pleshakova.lilia.18@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2168-8951>

National Museum of Folk Architecture and
Life of Ukraine

v. Pirogiv, Kyiv, 03026

МУЗЕЇ – ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА: РОЛЬ МУЗЕЇВ У СУСПІЛЬСТВІ

Завдання, яке ставить автор статті при дослідженні поданої теми, полягає в висвітленні ролі музеїв у процесах визначення самоідентифікації членів певного суспільства.

Реалізації завдання дослідження підпорядкована теоретико-методологічна база, до складу якої входить комплекс методів, серед яких первинні – у вигляді збору інформації про рівень дослідженості теми, вивчення джерел, авторські спостереження та досвід, а також вторинні методи, які використані з метою обробки та аналізу отриманої інформації. Аналітичний, емпірико-історичний, теоретико-логічний методи дослідження були використані при аналізі загальних тенденцій створення мережі луганських музеїв, їх відповідності попиту місцевого населення, характерні ознаки.

Визначення результатів дослідження полягає в окресленні специфічної ролі музеїв як неповторної інституції, яка здатна впливати на свідомість людей в пошуках своєї культурної ідентичності. Особливе значення мають висновки відносно сучасних умов співіснування, шляхів репрезентації регіональних культурних особливостей. Роль і місце певного суспільства в світовому цивілізаційному просторі визначається через його культурний прояв і в цьому процесі музеї мають найяскравішу та найпереконливішу ступінь участі.

У статті акцентується увага на винятковій ролі регіональних музеїв як поля прояву культурної ідентичності. Автор наголошує на необхідності досконалого вивчення не тільки колекцій регіональних музеїв, але й історичних витоків їх створення, динаміки розвитку та суспільного попиту.

У якості прикладу калькованого образу суспільства автор розглядає луганські музеї та умови їх попиту в регіональній спільності людей, сформованої міграційними шляхами.

Ключові слова: гетерогенність, культурне середовище, самоідентифікація, регіональний музей, суб'єкт, спадщина, етнічність, ідентичність.

MUSEUMS – INFORMATION SOURCES: THE ROLE OF MUSEUMS IN SOCIETY

The task put by the author of the article in the study of the topic is to highlight the role of museums in the processes of determining the identity of members of a particular society.

The implementation of the research task is subject to a theoretical and methodological basis, which includes a set of methods, among which the primary - in the form of collecting information on the level of research topic, studying sources, author's observations and experience, as well as secondary methods used for the purpose of processing and analysis of the obtained information. Analytical, empirical, historical, theoretical, logical methods of research were used in the analysis of general trends in the creation of a network of Luhansk museums,

their correspondence to the demand of the local population, characteristic features.

The definition of the research results is to outline the specific role of museums as a unique institution that can influence the consciousness of people in their search for their cultural identity. The conclusions regarding modern conditions of coexistence, ways of representing regional cultural features have the particular importance. The role and place of a particular society in the world civilization is determined by its cultural manifestation, and in this process, museums have the brightest and most convincing degree of participation.

The article focuses on the exceptional role of regional museums as a field of manifestation of cultural identity. The author emphasizes the need to thoroughly study not only the collections of regional museums, but also the historical ways of their creation, the dynamics of development and public demand.

As an example of a crimped image of society, the author considers Luhansk museums and the conditions of their demand in the regional community of people formed by migration routes.

Key words: *heterogeneity, cultural environment, self-identification, regional museum, subject, heritage, ethnicity, identity.*

Динаміка сучасного світу вимагає негайного вирішення завдання суспільної модернізації. Визначені перспективні тенденції сучасного світового розвитку окреслюють шляхи виконання цього завдання. Для здійснення модернізаційного прориву вкрай необхідно розбудити і спрямувати творчу енергію народу, яка може спиратися тільки на власну культурну традицію. Ідея національного відродження, актуальна для всього світу, базується саме на цьому надзвичайно складному завданні.

Для України характерна культурна регіональна гетерогенність. У цьому полягає проблематичність ідеї національного відродження. Для вирішення цієї проблеми необхідно вибудувати таку стратегію, згідно з якою в основу було б обрано діалог культур, при якому окреслюється єдність багатоманітності, коли досягають згоди окремі суб'єкти, злиття яких не відбувається і відбутися не може [17, с. 5].

Мирне співіснування можливе тільки на основі взаємозрозумілих та взаємоприйнятих норм, правил поведінки та кола цінностей, які створюються у свідомості людей, і психологічну установку на те, що «світ можна упорядкувати та діяти осмислено в межах цього упорядкованого соціального порядку».

Пізнання та визнання цінностей історичного досвіду всіх регіонів здатні відродити національну ідею в Україні. Навпаки, нездатність розуміння характерних особливостей окремих регіонів, категоричність в питаннях сприйняття їх типових ознак може призвести до регресивних процесів та повної втрати державної єдності.

Будь-яка людина приходять у світ вже існуючих знань, з яких складаються предмети його культурного середовища. Кожна людина сприймає предмети зі свого культурного простору як об'єктивну реальність зі своїм сенсом, який формує соціальну поведінку.

Систематизація багатоманітності знань про культури людства по суті виглядає як перелік еволюціонуючих елементів культури, які введені у тривимірну систему: культуру матеріальну, культуру соціальну і культуру духовну.

До матеріальної культури віднесено все, що знаходиться у взаємодії людини з її середовищем, забезпечує її щоденні потреби, вони постійно еволюціонують у технічному сенсі. Соціальна культура визначає систему статусів та соціальних інститутів, які окреслюють людські відносини. Духовна культура – це суб'єктивні складові життя, які формують цінності, ідейні пріоритети та визначають індивідуальні засоби поведінки.

Таким чином, предмети матеріальної культури завжди мають визначення предметної бази, яка може бути зібрана та музеєфікована. На її основі виникає концепція трансформації накопичених та систематизованих знань людства [10, с. 68]. Ґрунтовний доказ необхідності збереження пам'яток матеріальної культури як «складової частини історико-культурної скарбниці людства» робить у своїх наукових роботах кандидат історичних наук Титова О.М. [9, с.68]. Каталогізація емпіричних культурних файлів

здатна не тільки глибоко осмислити культурну еволюцію людства, але й на основі музеєфікації візуалізувати цивілізаційні процеси суспільства. Звідси – інструментарний характер культури, завдяки якому відбувається не тільки пристосування людини до навколишнього світу, але й використання, застосування щодо своїх потреб цього середовища.

Людина, для органічного пристосування до життєвого середовища, має використовувати накопичений досвід та творчість. Тому для компенсації особистої недостатності людина виробляє культуру.

Показовим у цьому сенсі є акцент на проблемі соціалізації, зроблений доктором технічних наук, професором Гріффен Л.О. [3, с. 43].

Аналізуючи подібні критичні стани суспільства, виникає потреба проаналізувати феномен колективної ідентичності, яка вказує, як те чи інше суспільство сприймає себе.

Створений самим народом образ може бути представленим у перебільшеному ідеальному вигляді, що може не відповідати дійсності. Це може грати конструктивну роль, тому що віра народу в такий образ сприяє консолідації, єдності та виживанню.

Однак, з таким образом може контрастувати образ, створений про даний народ іншими народами. І тут цілком природна невідповідність, а звідси опозиціонування як один з найдревніших засобів протистояння між ментальними групами або державами. Історія розвитку людства постійно відтворює цей спосіб, який одночасно і крайній та найбільш дієвий. У цивілізованому просторі подібне протистояння між народами носить характер змагальної взаємодії, що позитивно відбивається на розвитку людства взагалі.

Відомо, що багатовекторність та часті зміни ідеології приводять до інгресії в суспільстві, тобто проектування життєвого простору на території таких суспільств відбувається без спротиву, зі згоди еліти цього суспільства. І тоді в суспільстві відбувається підміна ідеалів, і як наслідок – знищення традицій та норм, як умов порядку.

Спільноти людей, які хочуть та готові зайняти своє місце у світовому цивілізаційному просторі на умовах збереження психологічного комфорту існування в своїх історично-складених традиціях, як правило, переборюють кризові стани депресій та психологічних стресів в очікуванні майбутнього.

У цьому контексті музеї можна з впевненістю назвати інформаційними джерелами теоретичних та практичних знань, результатом унікальних культурних досягнень зі специфічними завданнями відібрати та дослідити пам'ятки культурної спадщини, передати їх духовний зміст, аби допомогти всім зацікавленим краще зрозуміти себе та своє місце в цьому світі.

Образ людини певного суспільства – це продукт самоідентифікації, він створюється засобом співвідношення себе до людей, які проживають на спільній землі і зберігають історичну пам'ять як основний елемент етнічної насиченості. Історична пам'ять формує творче надбання та необхідність збереження культурних об'єктів, які наочно передають духовний зміст цього надбання.

Спільність людей, яка складалась міграційним шляхом на території сучасної Луганщини, являє собою сукупність представників різних національностей та етнічних груп. Регіональна специфічність виявляється також в доволі рідкісному феномені мирного співіснування, а це можливо тільки на основі взаємно зрозумілих та взаємоприйнятих норм, правил поведінки та кола цінностей, які створюють у свідомості людей психологічну установку на те, що «світ можливо впорядкувати та діяти осмислено в межах цього соціального порядку» [17, с.5].

У межах цієї концепції мирного співіснування треба не тільки вдало презентувати особисту ідентичність, але й заради власного спокою та розвитку шукати згоди через компроміси. В умовах багаторівневої самоідентифікації жителів Луганського регіону для уникнення маргіналізації особистості треба було шукати шляхи до гармонізації відносин між представниками різних етнічних груп, культур, традицій, віросповідання, тощо.

Специфічною ознакою традиційно-побутової культури території Луганщини була наявність аграрних та промислових міграцій. Ці процеси вплинули на формування етносоціальної диспропорції, яка характеризувалась явними чинниками – переважно українське село та переважно російське місто. Якщо за даними перепису 1897 року українці склали 83,4%, а росіяни 14,7% [6, с.84], то під впливом міграційних процесів відбулись значні зміни в етно-структурі регіону. Традиційний селянський побут зазнавав значного впливу індустріальної культури. Тобто, населення цього регіону перетворювалось "із чисто земледельческого в пеструю масу земледельческо-горно-железнодорожного люда" [15, с. 109].

Стає очевидним, що вже наприкінці XIX ст. починає формуватися культурна однорідність мешканців луганського регіону. Найважливішим чинником в цьому процесі стало формування вугільно-промислового комплексу. На початку XX ст. на Луганщині (у Бахмутському та Слов'яносербському повітах з центром у м. Луганську) було сконцентровано 68,4% шахтарів, 81,5% робітників металургійної промисловості та основна частина робітників хімічної галузі промисловості Донбасу [12, с.150]. На промислових підприємствах постійно або тимчасово працювали як місцеві жителі, так і вихідці з інших губерній (в більшості – з Орловської, Курської, Воронежської та інших російських губерній). На території Луганщини відбулось інтегрування етнокультурних груп в культуру Донбасу з специфікою промислового селища.

У якості беззаперечних доказів створення на довгі роки спільноти людей, здатних обрати принцип злагоди для особистого комфортного існування в загальному життєвому просторі, являють собою музейні колекції регіональних музеїв. В їх експозиціях та фондах зберігаються інформаційні матеріали, які наочно доводять інтегрований характер зразків народного мистецтва та побуту місцевих мешканців, а також типові зразки народних промислів.

Так, наприклад, у колекції Луганського обласного краєзнавчого музею існує колекція дукачів, яка має надзвичайно інформативний характер та робить акцент на інтерпретації пам'яток народної традиційної культури в регіоні. Особливо показові в цьому сенсі дукачі місцевого виробництва. Дослідженнями цього виду народного мистецтва займалась Радакова О.П. У 1902 р. вона здійснила етнографічну подорож Луганщиною, результатом якої стали записані нею спостереження щодо наявності золотарства на Луганщині. Їй вдалося встановити, що у слободі Новий Айдар (сьогодні це районний центр Луганської області) працювали два золотарі, які займались виготовленням прикрас за певною технологією з використанням техніки литва, штампування та карбування [14, с. 108-113].

Дослідження історії побутування, виготовлення та використання дукачів доводять, що вживання їх у якості прикрас було переважним у місцевих мешканок українського походження. Побутування дукачів обмежується хронологічними рамками з початку заселення регіону, тобто з XVII ст., до 1920-х років. Відомий дослідник Слобожанщини Д.І. Багалій свідчить: «На шії жіноцтво носило намисто або коралі, перлі і, котра була багата, то носила і більше низок намиста; туди нанизувались також по одному або кілька медальйонів або, як називали їх, талярів, а заміжні нанизували між коралі червонці, згорнувши їх у трубочку, і коли треба було грошей, їх знімали» [1, с.168].

На рубежі XX ст. етнографічне обстеження сучасної Луганщини, а саме слободи Литвинівка, Просяне, Попівка, Шелестівка та з Біловодська довели, що традиції виготовлення жіночих прикрас мають поширені на території України зразки дукачів (місцеві репліки релігійних західноєвропейських медалей 17 ст., російських медалей 18 ст.), так і дукачі-образки українсько-російської іконографії, місцеве наслідування російських монет з хрестоподібною монограмою) [5, с.621, 822, 920, 975].

В експозиціях Луганських міських музеїв, Обласному музеї та його філіях, численних місцевих музеїв Луганської області представлені зразки кустарно-промислового ткацтва, яке було розвинуте у найбільшій мірі у Старобільському районі,

який у той час відносився до Харківської губернії. У 1912 р. були проведені дослідження кустарної промисловості Харківської губернії, які вказали на точну численність зайнятих у ткацтві майстрів: у Старобільському повіті ця численність складала 1046 осіб, у Куп'янському 2 особи [7, с.24, 36]. У цьому виді промислу виділялись російські селянки сіл Гречишкіно, Денежніково, Бахмутівка, які виготовляли вироби, прикрашені складними фактурними візерунками з місцевими назвами «кружочки», «риб'я шалушка», «прянички» [2, с.5].

Вишивка була характерною технікою, якою прикрашав одяг рушники, ліжники, тощо. Але для Луганщини не було характерної вишивальної традиції. Принесені на Луганщину вихідцями з різних регіонів різноманітні техніки та візерунки поступово набирали ознак єдиного так званого слобожанського з характерним чергуванням декоративних смуг геометризованого рослинного орнаменту, виконаного хрестиком у червоно-чорній або червоно-синій геометричній гамі та широкими монограмними білими мережками з орнаментом рослинного геометричного або орнітоморфного характеру з краями, оформленими білим зубчастим мереживом, сплетеним гачком [13 с.208].

Взагалі, до середини ХХ ст., коли припинилось масове виготовлення рушників, вишивки Луганщини мали високий семіотичний статус, незважаючи на домінування у ХХ ст. декоративних мотивів.

На території Луганщини існували свої традиції писанкарства з характерними орнаментами у вигляді рослинно-геометричних візерунків, кривульки, сосонки, гілки, листя, хрестики, смужки, плями або традиційні великодні написи [5, с.117, 267]. Це стосується слобод Кам'янка, Райгородка, Микільське.

Гончарство також мало своє своєрідне місце у переліку народних промислів, характерних для Луганщини. Найбільшими та найцікавішими осередками гончарного виробництва були село Макарів Яр [15, с.301] та слобода Євсуг [4]. Характерним для гончарства Луганщини виявилось те, що декоративні елементи в посуді відігравали другорядну роль, часто вони взагалі вважались зайвими. Але формі приділялась надзвичайна увага. «Своєрідність луганських форм порівняно, наприклад, з опішнянськими, полягає в більшій строгості та чіткості контурів, у більш різко виявлених переходах від одного об'єму до другого, у витончених формах і пропорціях» [16, с.117].

Отже народне мистецтво Луганщини має свої специфічні риси. По-перше, це еkleктичність, при якій широко застосовувались техніки та орнаменти, привезені переселенцями з інших районів України, Росії та інших держав. Утилітарні функції витворів народного мистецтва проявлялись у простоті візерунків або у повній їх відсутності. Цю характерну особливість пояснювало периферійне територіальне положення регіону, а звідси – відсутність творчої конкуренції між майстрами. Витвори народного мистецтва виготовлялися для побутового використання, що виключало потребу їх декорування.

Негативним фактором впливу на розвиток самобутнього народного мистецтва та його специфіки можна вважати потужний розвиток промисловості Луганщини, який поглинув народне мистецтво своєю міською культурою, яка склала характерну специфіку Луганського регіону. Цей процес обумовив швидкий розклад селянського натурального господарства, як середовища розвитку народного мистецтва з ознаками уніфікації.

Процеси ідентифікації поступово набирали обертів на тлі пошуку нових соціальних зв'язків. Це ставало життєво-необхідною умовою існування соціокультурної спільноти в межах конкретного регіонального простору.

Порушення або втрата соціальних зв'язків неодмінно веде до дефіциту суспільної солідарності, до відчуження. В умовах глобальних змін та кризових станів суспільства в цілому явно проявляється суспільна деформація і як наслідок – руйнування соціальної та моральної єдності у суспільстві. На цьому фоні актуалізується потреба в колективній ідентифікації як зникаючій реальності. В умовах порушення єдиного ментального утворення людина перестає відчувати себе частиною спільноти, мимоволі набуває риси

свавілля.

Важливим моментом у цьому сенсі є вибірковість історичної пам'яті, коли уникається ідентифікація. Цей процес відбувається на тлі визнання пороків. І тоді неодмінно деформується культура під пресом інтерпретацій з позицій нового соціального досвіду. В такому випадку криза колективної ідентичності неминуча.

Фальсифікація історичної правди свідомо руйнує національну свідомість. Найбільш небезпечним у цьому руйнівному процесі може стати музей зі своєю надзвичайною, соціологічною, політичною та культурною місією.

На жаль, сьогодні стає звичним додавати до регіональних ознак деяких музеїв України уточнення «музеї на тимчасово окупованих територіях». Як правило, йдеться про територіальну належність музейних колекцій, не враховується ймовірне спонукання до викривлення образу України в її різноманітності. Музей, як ідеальний вчитель, вихователь, співрозмовник, здатний надати наочну відповідь на несформоване питання, в умовах необхідності залишатися зрозумілим і привабливим, повинен залишатися упорядкованою територією. Для виконання всіх цих своїх історичних функцій музей для свого подальшого існування повинен акцентувати увагу зацікавлених на тих історичних, культурних складових, які здатні перетворювати архаїку на двигун історії саме сьогодні. Самим існуванням музеїв покликаний допомагати осмислювати сучасне через минуле, впливати на розум і серце людини [9, с.4].

Об'єктивне вивчення та доступне висвітлення історії унікальних музеїв Луганського регіону, який має яскраво виражену специфіку, на сьогоднішній день є вкрай необхідними, адже ці музеї – не тільки зібрання унікальних музейних колекцій, але й носії історичної правди, культури з рідкісним синтетичним характером, феноменом багаторівневої ідентифікації населення та його специфічності [3, с.12–26, 70–76, 121–127].

За тлумаченням В.І.Даля музей – це зібрання рідкісних або визначних речей у будь-якій галузі науки та мистецтва. Сьогодні це поняття значно трансформувалось: музей XIX ст. – це не тільки реконструкція часу, це науково-дослідницька інституція, яка за своє завдання ставить виявлення та комплектування матеріальних об'єктів культурного значення та визначення їх музеальності. Музей сьогодні – це інформаційне джерело, здатне впливати на розвиток культурної свідомості суспільства більше, ніж будь-яка інша просвітницька інституція. Проблемами напрямків розвитку просвітницької діяльності сучасних музеїв займаються багато видатних музеєзнавців, дослідників, вчених-істориків та красназців, провідних експертів у мистецтві, мистецтвознавців, культурологів, викладачів відповідних дисциплін. Серед них – Чарльз Сомерез Сміт, Колін Едвард Соренсен, Стівенн Банн, Пол Грінал. Обговорення виключної ролі музеїв у суспільстві розпочав Пітер Верго – провідний експерт в галузі мистецтва. [18, с.1-6, 41-60].

В умовах глобалізації виключне значення мають акценти на загальнолюдські цивілізаційні цінності. Важливо, щоб ідеологічна складова будь-якої музейної експозиції відповідала ідеям миру, добра, краси, любові. Однак, побудова експозиції повинна відповідати регіональним культурним та релігійним традиціям, сприяти самоідентифікації особистості, відповідати на запитання «Хто ми?».

Колосальну роль в цьому життєво необхідному процесі відіграли свого часу луганські музеї. Дослідження теми утворення луганських музеїв з'ясовує характерну тенденцію. Постійні міграційні процеси не припускали наявності культурної спадщини, у всякому разі, у розмірах, здатних лягти в основу музейних колекцій місцевого значення. Але у сучасному Луганську перебувають цінні колекції загальнодержавного значення, раритети світового рівня, коштовність яких важко оцінити взагалі. Заради виконання своїх головних функцій, музеї цього регіону з явно вираженим гетерогенним характером повинні були визначити пріоритети зацікавленості відвідувачів. І тут в нагоді став сам принцип консолідації суспільства навколо значної особистості або лідера, навіть у культурному вимірі. Звідси – персоніфікований характер музейних експозицій луганських музеїв, через які відбувались презентації історичних подій з урахуванням участі в них

конкретних особистостей, пов'язаних з Луганщиною в певний період життя. Переважна більшість меморіальних музеїв – тому підтвердження.

Визнання особистої належності до загальних процесів утверджує в людині її значущість. Тому наведений вище приклад вказує на виключну роль музеїв у процесі самоідентифікації людини.

Інтегрування в щоденну практику культурного досвіду людства через освіту, яку може запропонувати дослідник культурних феноменів допоможе користувачу цих знань не тільки ними володіти, але й використати їх у фундаментальних орієнтаціях.

Зміна співвідношень між людьми у багатовекторному просторі неодмінно впливає на зміну способу життя. Тому, чи варто нехтувати будь-якою можливістю удосконалення та накопичення власного досвіду заради пізнання перевірених шляхів розв'язання проблем. Адже гармонізація відносин між індивідами веде не до маргіналізації особистості, а створює новий феномен або який означає більш високий ступінь розвитку особистості [17, с.154].

Сучасні умови співіснування людства ставлять перед теоретиками музейної справи та музейними фахівцями багато завдань, серед яких одним з головних можна визначити пошуки засобів репрезентації самоідентифікаційних ознак суспільства на основі історичної правди та унікальності власної культури, її місце та значення в світовому цивілізаційному просторі.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Балагій Д.І. Історія Слобідської України. Харків: Основа, 1990.
2. Віхрова Т.В. Звіт про польові дослідження традиційної культури російського населення басейну Айдару і Сіверського Дінця 2003 року. Луганськ, 2003. – архів ЛОКМ.
3. Гріффен. Л.О. Константинов В.О. Український технічний музей / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. Ніжин: Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2008. 172 с.
4. ДАЛО, С-170, Оп.1, Спр. 145, Арк. 97.
5. Жизнь и творчество крестьян Харьковской губернии. Очерки по этнографии края. / Под. Ред. В.В. Иванова. Издание Харьковского губернского статистического комитета. Харьков, 1898. Т.1.
6. Кононов І. Донбас: етнічні характеристики регіону // Соціологія: теорія, методики, маркетинг. 2003. №2. С. 72-97.
7. Кустарные промыслы в Харьковской губернии. По данным исследования 1912 года. Харьков: Печатня С.П. Явоквлева, 1913. 37 с.
8. Луганск. Страницы истории. Конец 18 — начало XX века / Под общ ред. Приколоты О.В., Скворцовой Л.Д. Луганск: «Максим», 2012. 496 с., ил.
9. Основи пам'яткознавства / під заг. Ред Гріффена Л.О., Титової О.М. і кол. Авт.: Гаврилюк О.Н., Гаврилюк С.В., Горбик В.С. [та ін.]. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2012. 380 с.
10. Пам'яткознавство: посібник для початківців / укл. Л.О.Гріффен О.М.Титова: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2014. 212 с.
11. Паранін А.С. Політологія. Москва: Проспект, 1997. 230 с.
12. Потолов С.И. Рабочие Донбасса в 19 веке. Москва-Ленинград: Изд-во АН СССР, 1963. 253с.
13. Проблеми дослідження пам'яток археології Східної України // Матеріали другої Луганської міжнародної історико-археологічної конференції, присвяченої 85-річчю Луганського обласного краєзнавчого музею. Луганськ, 2005. 110 с.
14. Радакова О. Золотарство у Старобільському повіті у Харківщині. Матеріали до українсько-руської етнології. Львів, 2005. Т.6.

15. Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Т.2. Бахмутский уезд / Составлен статистическим отделом Екатеринославского Губернского земства. Екатеринослав: Изд-е Екатеринославского губернского земства. 1886.
16. Тищенко О.Р. Гончарство // Народна творчість та етнографія. 1958. №3. С. 110-119.
17. Шульга Н.Л. Этническая самоидентификация личности. Київ, 1996. С. 154.
18. The New Museology / Edited by Peter Vergo. London: Reaction Books, 2006. 230 p.

REFERENCES

1. Balahiy, D.I. (1990) *Istoriya Slobitskoyi Ukrayiny. [History of Slobitska Ukraine]*. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].
2. Vikhrova, T.V. (2003). *Zvit pro polovi doslidzhennya tradytsiynoyi kultury rosiyskoho naseleण्या baseynu Aydaru i Siverskoho Dintsya 2003 roku. [Report on field studies of traditional culture of the Russian population of the Aidar and Siversky Donets basin in 2003]*. Lugansk, archive LOKM [in Ukrainian].
3. Hriffen, L.O. Konstantynov V.O. (2008). *Ukrayinskyy tekhnichnyy muzey [Ukrainian Technical Museum]*. Nizhyn: Aspect-Polygraph Publishing House [in Ukrainian].
4. DALO, S-170, Op.1, Spr. 145, Ark. 97 [in Ukrainian].
5. *Zhyzn i tvorchestvo krestyan Kharkovskoy hubernii. Ocherki po étnohrafii kraya [Life and creativity of the peasants of the Kharkiv province. Essays on the ethnography of the region.]* / Pod. Red. V.V. Ivanova. V.1. Kharkiv [in Russian].
6. Kononov, I. (2003). Donbas: etnichni kharakterystyky rehionu [Donbas: ethnic characteristics of the region]. *Sotsiologiya: teoriya, metody, marketynh* [in Ukrainian].
7. *Kustarnye promysly v Kharkovskoy hubernii. Po dannym issledovaniya 1912 hoda. (1913). [Handicrafts in Kharkiv province. According to a 1912 study]*. Kharkov: Pechatnya S.P. Yavokvleva [in Russian].
8. *Luhansk. Stranitsy istorii. Konets 18 — nachalo XX veka [Lugansk. History pages. End of 18th - the beginning of the twentieth century]* / Pod obshch red. Prykoloty O.V., Skvortsovoy L.D. (2012). Luhansk: «Maksym» [in Ukrainian].
9. *Osnovy pamyatkoznavstva (2012)*. Pid zah. Red Hriffena L.O., Tytovoyi O.M. i kol. Avt.: Havrylyuk O.N., Havrylyuk S.V., Horbyk V.S. [Fundamentals of monumental studies]. Kyiv, Tsentr pamyatkoznavstva NAN Ukrayiny i UTOPIK [in Ukrainian].
10. *Pamyatkoznavstvo: posibnyk dlya pochatkivtsiv (2014)*. Ukl. L.O.Hriffen O.M.Tytova. [Monumental studies. Beginner's Guide]. Kyiv, Tsentr pamyatkoznavstva NAN Ukrayiny i UTOPIK [in Ukrainian].
11. Paranin, A.S. (1997). *Politolohiya [Politology]*. Moscow, Prospekt [in Ukrainian].
12. Potolov, S.Y. (1963) *Rabochoye Donbassa v 19 veke. [Workers of the Donbas in the 19th century]*. Moscow-Leningrad, Yzd-vo AN SSSR [in Russian].
13. *Problemy doslidzhennya pam'yatok arkhеолоhiyi Skhidnoyi Ukrayiny. (2005). Materialy druhoyi Luhanskoyi mizhnarodnoyi istoryko-arkheолоhichnoyi konferentsiyi, prysvyachenoyi 85-richchyu Luhanskoho oblasnoho krayeznavchoho muzeyu. [Problems of research of archaeological monuments of Eastern Ukraine. Proceedings of the second Luhansk International Historical and Archaeological Conference devoted to the 85th anniversary of the Lugansk regional museum of local lore]*. Luhansk [in Ukrainian].
14. Radakova, O. (2005). *Zolotarstvo u Starobil'skomu poviti u Kharkivshchyni. [Goldstore in Starobelsk district in the Kharkiv region]*. Lviv [in Ukrainian].
15. *Sbornik statisticheskikh svedeniy po Yekaterinoslavskoy gubernii. (1886). T.2. Bakhmutskiy uyezd [Collection of statistical information on the Ekaterinoslav province. Bakhmut County]*. Yekaterinoslav: Izd-ye Yekaterinoslavskogo gubernskogo zemstva [in Russian].
16. Tishchenko, O.R. (1958). *Goncharstvo // Narodna tvorchist' ta yetnografiya. [Folk art and ethnography]* [in Ukrainian].
17. Shul'ga, N.L. (1996). *Etnicheskaya samoidentifikatsiya lichnosti. [Ethnic identity of*

the person]. Kyiv [in Russian].

18. *The New Museology* / Edited by Peter Vergo. London: Reaction Books, 2006. 230 p.

Одержано 15.11.2018.

УДК 341.123:06.055

Степко Олександр,

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин

stepko2004@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0001-9256-2876>

Researcher ID: S-9625-2018

Київський національний університет культури і мистецтв,
м. Київ, вул. Євгена Коновальця 36

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3567-2018-44-120-129>

Stepko Olexandr,

Candidate of Political Science, Associate Professor of the Department of International Relations

stepko2004@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0001-9256-2876>

Researcher ID: S-9625-2018

Kyiv National University
of Culture and Arts

Kyiv, st. Yevhen Konovalets 36

ПУБЛІКАЦІЇ ООН ЯК ЗАСІБ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Актуальність теми впливає із необхідності дослідження публікацій ООН як важливого інструменту для донесення інформації до світового співтовариства та досягнення головних цілей Організації. Мета дослідження: аналіз діяльності ООН в сфері публікацій як одного з головних традиційних засобів масової інформації. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові принципи дослідження. При дослідженні інформаційних механізмів системи ООН застосовувалися системний і аналітичний методи. Історичний підхід дозволив простежити еволюцію діяльності ООН у видавничій сфері. Комплексне використання різноманітних методів дозволило проаналізувати ефективність використання публікацій цією Організацією.

Головний підрозділ ООН в інформаційній сфері (Департамент Публічної інформації) виходить з того, що новітні інформаційні технології ще не одержали загального поширення і тому продовжують використовувати в якості основних форм діяльності традиційні – пресу, радіо і телебачення.

Поява нових технологій стосується не тільки появи мережі Інтернет – нові технології роблять дуже серйозний вплив на зміцнення традиційних ЗМІ, значення яких неухильно росте. Це має особливо важливе значення для тих країн, де Інтернет усе ще знаходиться на початкових етапах становлення і не може широко використовуватися. У зв'язку з цим Департамент продовжує надавати першорядне значення такому традиційному засобу як публікації.

До числа нововведень відноситься підготування зручного варіанта публікації «Основні дані про ООН» і перетворення видання «Хроніка ООН» у пожвавлений форум для вираження думок і обговорення, а також обміну важливими новинами. З'явилися електронні версії деяких найголовніших видань.

Внаслідок постійно розширюваного використання нетрадиційних ЗМІ сформувався напрямок видавничої діяльності, що забезпечує більш широкий формат для друкованої продукції.

Призначення видань ООН полягає в тому, щоб забезпечити надання достовірної інформації про цілі і діяльність Організації і про життєво важливу роль, що вона грає в рішенні сучасних проблем. З метою виконання цієї задачі видання Департамент більш